

(Ф 03.02-91)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Навчально-науковий інститут Аеропортів
Кафедра містобудування

ЗАТВЕРДЖУЮ
В. о. ректора

« 29 » 09 2016 р.

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни
«КОМПОЗИЦІЯ»

Галузь знань: 19 «Будівництво та архітектура»
Спеціальність: 191 «Архітектура та містобудування»
Спеціалізація: «Дизайн архітектурного середовища»

Курс –1 Семестр –1,2

Аудиторні заняття	– 68	Диференційований залік	– 1 семестр
Самостійна робота	– 82	Екзамен	– 2 семестр

Усього (годин/кредитів ECTS) – 150/5

Індекс НБ-5 – 191/16 – 2.1.11

СМЯ НАУ НП 10.01.07-01-2016

Навчальну програму дисципліни «Композиція» розроблено на основі освітньо-професійної програми та навчального плану № НБ-5-191/16 підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування» та спеціалізацією «Дизайн архітектурного середовища», та відповідних нормативних документів.

Навчальну програму розробив:

доцент

кафедри містобудування

В. Михалевич

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри містобудування протокол № 10 від « 12 » 09 2016 р.

Завідувач кафедри

Агеєва Г.М.

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» та спеціалізації «Дизайн архітектурного середовища» – кафедри архітектури, протокол № 15 від « 14 » 09 2016 р.

Завідувач кафедри

Ю. Дорошенко

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Навчально-наукового інституту Аеропортів, протокол № 6 від « 22 » вересня 2016 р.

Голова НМРР

А.О. Белятинський

УЗГОДЖЕНО

Директор ННІАП

О.Чемакіна
« 26 » 10 2016 р.

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма навчальної дисципліни «Композиція» розроблена на основі «Методичних вказівок до розроблення та оформлення навчальної та робочої навчальної програм дисциплін», введених в дію розпорядженням від 16.06.2015р. №37/роз.

Дана навчальна дисципліна є нормативною базовою дисципліною у процесі навчання архітектора. Визначальним завданням дисципліни є розвиток у студентів композиційного мислення. На базі здобутих знань та навичок в результаті вивчення дисципліни фахівець зможе вирішувати усі необхідні задачі при створенні архітектурного проекту.

Метою викладання дисципліни є забезпечення студента знаннями основних засад композиції, її категорій та засобів з метою використання цих знань в проектуванні окремих архітектурних елементів, інтер'єрів, будівель, споруд та містобудівних утворень. Навчальний процес складається з двох частин:

- теоретичної, яка передбачає ознайомлення студентів з категоріями і засобами композиції;
- практичної, яка являє собою творчий процес і дає практичні навички, які будуть використовуватись у архітектурному проектуванні, а саме вміння втілювати ідеї у клаузурі, ескізах та макетах.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є:

- прищеплення основ естетичного смаку та виховання у студентів культури сприйняття архітектурних форм та дизайнерських концепцій;
- засвоєння методики, основних категорій та засобів композиції;
- застосування теоретичних знань та практичних навичок в моделюванні площинних, фронтальних, об'ємних та глибинно-просторових об'єктів.

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- основні закони, правила, прийоми побудови та засоби композиції;
- характерні особливості та принципи поділу композицій на площинну, фронтальну, об'ємну та глибинно-просторову;
- основні композиційно-пластичні прийоми, використані в пам'ятках архітектури різних епох і народів.

Вміти:

- аналізувати площинні, фронтальні та об'ємно-просторові форми, а також композицію архітектурних об'єктів;
- свідомо моделювати форму, використовуючи різні композиційні прийоми та засоби;
- втілювати композиційні рішення графічними засобами та макетуванням площинних та об'ємно-просторових архітектурних об'єктів;

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Композиція»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 10.01.07-01-2016
		Стор. 4 із 9	

- використовувати засоби утворення форми та моделювання площинної, фронтальної, об’ємної форми, а також глибини простору;
- використовувати засоби гармонізації об’ємно-просторового середовища;
- створювати заданий образ в архітектурній формі засобами композиції.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з чотирьох навчальних модулів, а саме:

- навчального модуля №1 «Площинна композиція»
 - навчального модуля №2 «Фронтальна композиція»
 - навчального модуля №3 «Об’ємна композиція»
 - навчального модуля №4 «Глибинно-просторова композиція» ,
- кожен з яких є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Навчальна дисципліна «Композиція» взаємопов’язана з такими дисциплінами, як: «Рисунок, живопис, скульптура», «Нарисна геометрія», «Теоретичні та методичні основи архітектурного проектування», «Архітектурне проектування», та є базою для вивчення таких дисциплін, як: «Типологія будівель та споруд», «Інтер’єр та обладнання », «Ландшафтна архітектура».

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Модуль №1 «Площинна композиція».

Тема 2.1.1. Поняття про композицію та її види.

Законои, правила та прийоми композиції. Єдність і цілісність – основна вимога до гармонійної композиції. Рівновага. Поняття про площинну композицію та її характерні ознаки.

Тема 2.1.2. Форма – основа створення художнього образу в композиції.

Встановлення пропорційних співвідношень форми. Величина форми, її положення в просторі. Способи поєднання форм у групи. Контраст і нюанс форми. Симетрія (та її види) та асиметрія.

Тема 2.1.3. Метричний і ритмічний порядок організації композиції.

Ритмо-метричні закономірності в архітектурі та містобудуванні. Ритмічний та метричний ряд. Види ритму, метра.

Тема 2.1.4. Принципи побудови статичної та динамічної композиції.

Раціональні та ірраціональні пропорції. Засоби та методи пропорціонування.

2.2. Модуль 2. «Фронтальна композиція».

Тема 2.2.1. Просторове розташування форм.

Залежність поділу композиції на види від сприйняття їх глядачем. Поняття про фронтальну композицію та принципи її побудови. Роль композиційних засобів у побудові виразної фронтальної композиції. Виділення центру композиції. Роль супідрядності композиційного центру з іншими елементами у досягненні цілісності та єдності композиції.

Тема 2.2.2. Симетрія та асиметрія у фронтальній композиції.

Умови фронтальності форми: співвідношення між висотою і шириною поверхні; залежність від форми силуету; характер головних розділень; розташування елементів за глибиною; вплив властивостей елементів форми. Особливості розташування елементів та центру композиції. Дисиметрія як різновид симетрії.

Тема 2.2.3. Методи побудови фронтальної форми.

Вплив форми, яка розділяє основну форму, та характер композиційної поверхні. Ссупідрядність ділення поверхні за різними ознаками. Застосування засобів вираження ділення поверхні.

Тема 2.2.4. Засоби формування характеру композиції.

Ознаки видів фронтальної композиції: наявність окремих основних форм, з яких будується композиція та їх розташування за двома фронтальними координатами; ступінь глибинності. Поняття «модуль».

2.3. Модуль 3. «Об'ємна композиція»

Тема 2.3.1. Поняття про об'ємну композицію та особливості її сприйняття.

Пропорціонування. Пропорції «золотого перетину». Композиційний центр об'ємної композиції.

Тема 2.3.2. Умови об'ємності форми.

Залежність об'ємної форми від: співвідношення вимірів у системі координат, домінування висоти, підпорядкованість висоти двом іншим вимірам; вигляду поверхні форми, що впливає на сприйняття форми; положення форми відносно глядача.

Тема 2.3.3. Умови об'ємності форми.

Залежність об'ємної форми від: застосування кольору і фактури; характеру поділу її поверхні й маси; форм, які оточують головний об'єм.

Тема 2.3.4. Методи побудови об'ємності форми.

Забезпечення єдності композиції, масштабності, напруги і динаміки об'ємної форми. Поділ поверхні об'ємної форми та маси.

Тема 2.3.5. Об'ємна композиція і просторове середовище.

Ознаки видів об'ємної композиції: кількість головних об'ємних елементів (форм), що складають об'ємну композицію; види поєднань між собою окремих елементів; домінування різних властивостей об'ємної форми.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Композиція»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 10.01.07-01-2016
		Стор. 6 із 9	

2.4. Модуль 4. «Глибинно-просторова композиція»

Тема 2.4.1. Поняття про глибинно-просторову композицію та її характерні ознаки.

Види композиційних центрів. Включення до глибинно-просторової фронтальної та об'ємної композиції. Принципи розгортання глибинно-просторової композиції на основі модуля.

Тема 2.4.2. Умови глибинності простору.

Протяжність форми за основною системою координат; глибинність простору залежно від величини форм; збереження цілісності простору; поділ простору.

Тема 2.4.3. Принципи побудови лінійної і повітряної перспективи.

Умови глибинності простору: залежність від перспективи. Особливості сприйняття перспективи глядачем. Прийоми посилення глибинності простору.

Тема 2.4.4. Методи побудови глибинності простору.

Взаємна підпорядкованість окремих частин простору; рельєфне ділення простору в глибину.

Тема 2.4.5. Ознаки видів глибинно-просторової композиції.

Обмеження простору за трьома координатами, кількість основних просторових форм.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

3.1. Основні рекомендовані джерела

3.1.1. Обідняк М.М. Архітектурна композиція: навч. посібник/М.М. Обідняк, О.Б. Білінська. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – 152 с

3.1.2. Боднар О. Я. Золотий переріз і неевклідова геометрія в науці та мистецтві : [монографія] /О. Я. Боднар. – Львів: Українські технології, 2005. – 198 с.

3.1.3. Шаповал Н.Г. Прикладна теорія архітектурної композиції: Навч. посібник. – К.: КНУБА. 2000. – 372 с.

3.1.4. Костенко Т. В. Основи композиції та тримірного формоутворення: [навч.-метод. посіб.] / Т. В. Костенко. – Харків: ХДАДМ, 2003. – 256 с.

3.1.5. Основні поняття архітектурної композиції / Укл. О.І. Ремишило-Рибчинська, І.А. Дида, Х.С. Бойко. - Львів: Вид-во Нац. ун-ту —Львівська політехніка, 2001.

3.1.6. Объемно-пространственная композиция: учеб. для вузов / [А. В. Степанов, В. И. Мальгин, Г. И. Иванова и др.]. – М. : «Архитектура-С», 2007. – 256 с.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Композиція»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 10.01.07-01-2016
		Стор. 7 із 9	

3.1.7. Стасюк Н. Г. Основы архитектурной композиции : [учеб. пособ.] / Н. Г. Стасюк, Т. Ю. Киселева, И. Г. Орлова. – [2-е изд.]. – М. : Архитектура-С, 2004. – 96 с.

3.1.8. Степанов А.В., Ламцов И.В. Объемно-пространственная композиция в архитектуре: [учеб. пособ.] /А.В.Степанов, М.А.Туркис – М. : Архитектура-С, 2012. – 192 с.

3.1.9. Яковлев М. І. Композиція +геометрія / Микола Іванович Яковлев. – К. : Каравела, 2007. – 240 с.

3.1.10. Яремків М. М. Композиція: творчі основи зображення / М. М. Яремків : [навч. посіб.].– Тернопіль: Підручники і посібники, 2005.– 112с.

3.2 Додаткові рекомендовані джерела

3.2.1. Леденева, Г.Л. Теория архитектурной композиции: курс лекций / Г.Л. Леденева. – Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2008. – 80 с.

3.2.2. Чинь Ф.Д.К. Архітектура: форма, простір, композиція / пер. з англ. Є. Нетесовой. - М.: АСТ: Астрель, 2010 (рос. мова).

3.2.3. Михайленко В. Є. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення): [навч. посіб.] / В. Є. Михайленко, М. І Яковлев. – К. : Каравела, 2004. – 304 с

3.2.4. Учебник дизайна. Композиция, методика, практика / В. Б. Устин. – М.: АСТ: Астрель, 2009. - 254, [2] с.: ил.

